

LELUJEN TURVALLISUUS

Lelujen turvallisuus
ei ole leikin asia.

Euroopan unionissa asuu noin **80 miljoonaa** alle 14-vuotiasta **lasta** ja toimii noin **2 000 yritystä**, jotka työllistävät yli **100 000 työntekijää** lelu- ja pelisektorilla. Näistä yrityksistä suurin osa on pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä).

Lelut ja pelit ovat tärkeitä välineitä lapsen kehitymiselle. Vaikka valmistajat ovat vastuussa tuotteidensa turvallisuudesta, myös maahantuojilla, ilmoitetuilla laitoksilla ja kansallisilla viranomaisilla on oma roolinsa sen varmistamisessa, että eurooppalaisissa kaupoissa myytävät lelut täyttävät kaikki tarvittavat turvallisuusvaatimukset.

On tärkeää, että turvallisuusvaatimukset ja -standardit pysyvät ajan tasalla lelutrendien kanssa varsinkin, kun uusia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä kehitetään jatkuvasti.

Lelujen sisämarkkinoilla on ollut myönteinen vaikutus alan kehitykseen sekä kuluttajansuojaan, sillä lelujen turvallisuusominaisuuksia on yhdenmukaistettu koko EU:ssa. **Leluturvallisuusdirektiivi** vahvistaa täytäntöönpanoa ja uusia turvallisuusvaatimuksia koskevia säännöksiä sekä edesauttaa säilyttämään lasten suojelun korkeimmalla mahdollisella tasolla.

Uusi direktiivi on parannus jo olemassa oleviin sääntöihin, jotka koskevat EU:ssa valmistettujen tai EU:iin tuotujen lelujen markkinointia. Samalla tarkoituksena on vähentää leluihin liittyviä riskejä ja lisätä pitkäaikaisia terveyshyötyjä.

Nykyisin Euroopan tärkeimmät kauppakumppanit ovat Yhdysvallat lelujen viennin ja kaukoita lelujen tuonnin kannalta. Korkealaatuisten eurooppalaisten tuotteiden vientipotentiaali on yksi eurooppalaisen leluteollisuuden tärkeimmistä mahdollisuuksista, mitä komissio tukee parantamalla markkinoille pääsyn edellytyksiä kolmansiiin maihin.

Tämä on yksi tietosivuista, joiden tarkoituksena on esitellä pääpiirteissään vuonna 2009 annetulla lelujen turvallisuutta koskevalla direktiivillä (lelutarvallisuusdirektiivi 2009) käyttöön otetut sääntömuutokset. Näiden Toy Industries of Europe (TIE) ja EY:n yhteisten tietosivujen tavoitteena on antaa lelujen valmistajille koko EU:n alueella ohjeita lelutarvallisuusdirektiivin 2009 täytäntöönpanoa varten. Ohjeissa keskitytään etenkin valmistajille asetettuihin velvollisuuksiin.

Lelutarvallisuusdirektiivin 2009 mukaiset säännöt ovat tiukempia kuin vuoden 1988 direktiivin säännöt. Uuden lainsäädännön myötä on näin ollen tehtävä mukautuksia valmistusketjuun ja otettava käyttöön uusia menettelyjä koko toimitusketjussa.

Lelutarvallisuusdirektiivi 2009 julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* 30. kesäkuuta 2009, ja se tuli voimaan 20. heinäkuuta 2009. Lelutarvallisuusdirektiivin 2009 yleisiä säännöksiä sovelletaan leluihin, jotka saatetaan markkinoille 20. heinäkuuta 2011 alkaen, ja kemiallisia ominaisuuksia koskevia vaatimuksia 20. heinäkuuta 2013 alkaen markkinoille saatettaviin leluihin (eli kemiallisille ominaisuuksille on kahden vuoden ylimääräinen siirtymäaika). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että **vuoden 1988 lelutarvallisuusdirektiivin säännösten mukaisia leluja voi saattaa markkinoille 19. heinäkuuta 2011 asti tai 19. heinäkuuta 2013 asti, kun on kyse eräistä kemiallisia ominaisuuksia koskevista säännöksistä.**

LELUTURVALLISUUSDIREKTIIVIN 2009 SOVELTAMISALA

Vuoden 2009 leluturvallisuudirektiivin soveltamisala määritellään direktiivin 2 artiklassa. Sen, mitkä tuotteet kuuluvat direktiivin soveltamisalaan, ratkaisee direktiivissä annettu lelujen määritelmä:

”tuotteet, jotka on suunniteltu tai tarkoitettu käytettäväksi yksinomaan tai muuten kuin yksinomaan alle 14-vuotiaiden lasten leikeissä”.

Määritelmässä on uutta verrattuna vuoden 1988 direktiiviin ainoastaan ilmaus *”yksinomaan tai muuten kuin yksinomaan”*, joka on lisätty osoittamaan, että tuotteen ei tarvitse olla tarkoitettu yksinomaan leikkimiseen, jotta se voidaan katsoa leluksi. Vastaavasti tietyt tuotteet, jolla on kaksi eri toimintoa, katsotaan leluiksi (esim. avaimenperä, johon on kiinnitetty nalle).

Leluturvallisuudirektiivissä 2009 tunnustetaan, että tuotteiden määrittelemisessä leluiksi on olemassa ”harmaa alue”. Leluturvallisuudirektiivin 2009 liitteessä I esitetään esimerkkiluettelo tuotteista, joiden ei katsota olevan leluja mutta jotka voivat aiheuttaa epäselvyyttä.

Lisäksi leluturvallisuudirektiivissä 2009 (2 artiklan 2 kohdassa) luetellaan pieni määrä tuotteita, jotka ovat lelujen määritelmän mukaisia mutta joihin direktiiviä ei siitä huolimatta sovelleta.

On huomattava, että lelujen uusi määritelmä on laadittu sellaiseksi, että se vastaisi lelujen valmistajien nykyisiä käytäntöjä.

VAATIMUSTENMUKAISUUDEN ARVIOINTIMENETTELY

Vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt on suoritettava kaikille leluille, jotka aiotaan saattaa markkinoille. Leluturvallisuudirektiivissä 2009 säädetään yksityiskohtaisesti siitä, kuka arviointimenettelyt suorittaa ja miten se tapahtuu. Säännökset ovat lyhyesti seuraavat:

Vaatimustenmukaisuuden arvioinnin tarkoitus

Vaatimuksenmukaisuuden arviointimenettelyjen tarkoituksena on osoittaa sekä valmistajalle että viranomaisille, että markkinoille saatettava lelu vastaa leluturvallisuudirektiivin 2009 mukaisia lakisääteisiä vaatimuksia.

Vaatimustenmukaisuuden arvioinnin määritelmä

Vaatimustenmukaisuuden arvioinnilla tarkoitetaan menettelyä, jolla valmistaja osoittaa, että lelu täyttää sitä koskevat direktiivin vaatimukset. Valmistajan on lolutyypistä riippuen käytettävä jompaakumpaa seuraavista menettelyistä:

1. Sisäinen tarkastus

Sisäistä tarkastusta käytetään, jos on olemassa kaikkia leluun olennaisesti liittyviä turvallisuuskäsitteitä koskevat yhdenmukaistetut standardit. Näissä tapauksissa valmistajan on noudatettava voimassa olevia yhdenmukaistettuja standardeja ja varmistettava, että lelu on niiden mukainen. Valmistajan on myös suoritettava päätöksen N:o 768/2008/EY liitteessä II olevassa moduulissa A säädetty tuotannon sisäisen valvonnan menettely. Moduulin A mukainen menettely ei edellytä ilmoitetun laitoksen osallistumista.

2. Kolmannen osapuolen tekemä tarkastus

Tyypinmukaisuusmenettelyä tai moduulin B mukaista menettelyä nimitetään usein "EY-tyyppitarkastukseksi". EY-tyyppitarkastus ja EY-tyyppitarkastustodistus vaaditaan, jos

- *yhdenmukaistettuja standardeja ei ole*
- *valmistaja ei ole soveltanut yhdenmukaistettuja standardeja tai on soveltanut niitä ainoastaan osittain*
- *yhdenmukaistetut standardit tai jokin niistä on julkaistu varauksin*
- *valmistaja pitää lelun luonnetta, suunnittelua, rakennetta tai tarkoitusta sellaisena, että se edellyttää kolmannen osapuolen tarkastusta.*

Näissä tapauksissa valmistaja toimittaa mallikappaleen lelusta EY-tyyppitarkastusta varten ilmoitetulle laitokselle. Ilmoitettu laitos tarkastaa lelun teknisen suunnittelun B-moduulin mukaisesti ja varmistaa, että lelun tekninen suunnittelu vastaa leluturvallisuudsdirektiivin 2009 vaatimuksia, minkä se vahvistaa myöntämällä EY-tyyppitarkastustodistuksen. On tärkeää huomata, että moduuli B kattaa ainoastaan suunnitteluvaiheen, mutta sen jälkeen suoritettava moduulin C mukainen menettely kattaa tuotantovaiheen.

Moduulin C mukaisessa menettelyssä valmistaja varmistaa, että lelut ovat EY-tyyppitarkastustodistuksessa kuvatun tyyppin ja sovellettavan säädöksen asiaankuuluvien vaatimusten mukaisia. Tällainen vaatimustenmukaisuus arvioidaan moduulin B mukaisesti myönnetyn EY-tyyppitarkastustodistuksen perusteella. Toisin kuin moduulin B menettely, moduulin C mukainen menettely ei edellytä ilmoitetun laitoksen osallistumista.

Turvallisuusarvioinnin ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin välinen ero

Turvallisuusarvioinnin tarkoituksena on määrittää vaarat, joita lelu saattaa aiheuttaa, ja arvioida mahdollinen altistuminen näille vaaroille. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnilla sen sijaan hankitaan osoitettavissa oleva näyttö siitä, että lelu vastaa leluturvallisuudsdirektiivissä 2009 säädettyjä vaatimuksia.

Yleensä turvallisuusarviointi tehdään ennen lelun toimittamista asiaankuuluvaan vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyyn (tosin turvallisuusarviointi voi valmistua vasta sen jälkeen), ja se on saatettava päätökseen ennen lelun saattamista markkinoille.

TURVALLISUUSARVIOINTIMENETELY

Turvallisuusarvioinnin määritelmä

Turvallisuusarvioinnissa valmistajan on määritettävä lelun mahdollisesti aiheuttamat vaarat ja arvioitava mahdollinen altistuminen näille vaaroille. Menetely on pakollinen vuoden 2009 leluturvallisuusdirektiivin mukaan, ja se on suoritettava ennen kuin lelu saatetaan markkinoille.

Turvallisuusarvioinnin laajuus

Turvallisuusarvioinnin tekeminen on valmistajan velvollisuus, ja se on suoritettava ennen lelun saattamista unionin markkinoille. Arvioinnissa on analysoitava erilaiset kemialliset, fysikaaliset, mekaaniset ja sähköiset sekä syttyvyyteen, hygieniaan ja radioaktiivisuuteen liittyvät vaarat, joita lelu saattaa aiheuttaa. Luettelo kyseisiin vaaroihin liittyvistä vaatimuksista, jotka valmistajan on arvioitava, esitetään leluturvallisuusdirektiivin 2009 liitteessä II.

Monet vaatimuksista sisältyvät yhdenmukaistettuihin leluturvallisuusstandardeihin. Siitä huolimatta valmistajalla on velvollisuus arvioida, onko standardissa mahdollisesti sellaisia puutteita ja/tai ovatko lelun ominaisuudet sellaiset, että niistä voisi aiheutua vaaraa. Turvallisuusarvioinnin tuloksen perusteella määrytyy se, mitä vaatimustenmukaisuuden arviointimenetelyä on käytettävä ja tarvitaanko riskinmintoimia ja/tai testausta.

Valmistajan on säilytettävä turvallisuusarviointi osana teknisiä asiakirjoja kymmenen (10) vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille.

VAROITUKSET

Yleiset säännöt

Leluihin olisi merkittävä yleiset varoitukset, joissa täsmennetään käyttörajoitukset, jos se on tarpeen turvallisen käytön kannalta. Sen lisäksi leluturvallisuudirektiivin 2009 liitteessä V olevassa B-osassa säädetään tiettyihin lelutyyppeihin merkittävistä erityisistä varoituksista.

Leluturvallisuudirektiivissä 2009 asetettujen pakollisten merkintävaatimusten lisäksi myös yhdenmukaistettuihin standardeihin sisältyy varoituksia, jotka olisi liitettävä tiettyihin lelutyyppeihin.

Jäsenvaltio voi omalla alueellaan säätää, että varoitukset on esitettävä yhdellä tai useammalla kuluttajien helposti ymmärtämällä kielellä, jotka asianomainen jäsenvaltio määrittää..

Varoitusten sijainti

Valmistajan on merkittävä varoitukset selvästi näkyvällä, helposti luettavalla, ymmärrettävällä ja täsmällisellä tavalla.

Varoitukset on merkittävä joko leluun, siihen kiinnitettävään lappuun tai pakkaukseen. Tarvittaessa varoitukset on liitettävä myös käyttöohjeisiin.

On tärkeää huomata, että jos lelu myydään ilman pakkausta, varoituksen on oltava kiinnitetynä itse leluun. Varoitusten kiinnittäminen myyntitelineeseen ei täytä leluturvallisuudirektiivin 2009 vaatimuksia.

Varoitusten, jotka vaikuttavat ratkaisevasti ostopäätökseen (esim. käyttäjien vähimmäis- ja enimmäisikä ja muut liitteessä V olevan B-osan mukaiset varoitukset), on oltava kuluttajapakauksessa tai muuten esitetty siten, että kuluttaja voi lukea ne helposti ennen lelun ostamista, myös verkko-ostoksia tehtäessä.

Erityiset varoitukset

Käyttörajoituksissa on oltava ainakin käyttäjän vähimmäis- tai enimmäisikä. Tarvittaessa niihin on sisällyttävä myös käyttäjän valmiudet tai ominaisuudet, joita lelun turvallinen käyttö edellyttää (esim. kyky istua tuetta, käyttäjän enimmäis- tai vähimmäispaino taikka tarve varmistaa, että lelua käytetään ainoastaan aikuisen valvonnassa).

Talouden toimijat voivat valita, käyttävätkö ne varoitustekstiä vai -kuvaa (vai molempia):

Varoitus – Ei sovellu alle 36 kuukauden ikäisille lapsille

Varoitustekstin ja/tai -kuvan edellä on joka tapauksessa oltava tapauksesta riippuen maininta "Varoitus" tai "Varoitukset".

Varoitusta "Ei sovellu alle kolmivuotiaille" ja leluturvallisuusdirektiivin 2009 liitteessä V olevassa B-osassa esitettyä kuvan muodossa olevaa varoitusta, joka koskee alle 3-vuotiaita lapsia, ei voida käyttää leluissa, jotka on tarkoitettu alle 3-vuotiaille lapsille.

Yleisesti on todettava, että tiettyjä lelutyyppejä koskevia erityisiä varoituksia ei voida käyttää, jos ne ovat ristiriidassa lelun käyttötarkoituksen kanssa, joka on määritelty lelun toiminnan, koon ja ominaisuuksien perusteella. Euroopan komissio voi tarvittaessa ehdottaa sanamuotoa tietyille lelutyypeille tarkoitettuihin erityisiin varoituksiin.

JÄLJITETTÄVYYS

Leluruvallisuusdirektiivin 2009 säännökset

Jokaisen valmistajan on varmistettava, että sen valmistama lelu voidaan tunnistaa. Sen voi tehdä käyttämällä tyyppi-, erä-, sarja- tai mallinumeroa tai muuta merkintää, jonka perusteella lelu on tunnistettavissa. Lelussa on oltava myös valmistajan nimi ja rekisteröity tuotenimi tai tavaramerkki. Lisäksi on ilmoitettava yksi ainoa yhteysosoite, josta valmistajan tavoittaa.

Jos lelu on kooltaan tai luonteeltaan sellainen, että siihen ei voi kiinnittää tunnistusmerkintää ja valmistajaa koskevia tietoja, valmistajan on esitettävä vaaditut tiedot pakkauksessa tai lelun mukana olevassa asiakirjassa. On tärkeää huomata, että sen yhteysosoitteen, jossa valmistaja on tavoitettavissa, on oltava katuosoite tai postilokero-osoite (verkkosivustoa ei katsota yhteysosoitteeksi).

Jos lelun saattaa markkinoille maahantuojana, myös maahantuojan nimi, rekisteröity tuotenimi tai tavaramerkki sekä yhden ainoan yhteyspisteen osoite on oltava lelussa, tai jos se ei ole mahdollista, lelun pakkauksessa tai sen mukana olevassa asiakirjassa.

Valmistajien vaihtoehdot

Valmistajat voivat vapaasti valita lelun tunnistamiseen käyttämänsä merkinnän, kunhan se tosiasiasa varmistaa jäljitettävyyden.

VAATIMUSTENMUKAISUUSVAKUUTUS

Kun lelu saatetaan markkinoille, valmistajan on laadittava EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus. Näin tekemällä valmistaja vakuuttaa, että lelu vastaa leluturvallisuudirektiivin 2009 olennaisia vaatimuksia, ja ottaa siitä vastuun.

Valmistajan tai tämän valtuuttaman EU:hun sijoittautuneen edustajan on säilytettävä EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus kymmenen (10) vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille.

Vaatimustenmukaisuusvakuutus on käännettävä niiden jäsenvaltioiden vaatimille kielille, joiden markkinoille tuote saatetaan tai joiden markkinoilla se asetetaan saataville.

EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksessa on ilmoitettava, että leluturvallisuudirektiivin 2009 vaatimusten täytyminen on osoitettu, ja sen olisi sisällettävä vähintään seuraavat tiedot (ks. direktiivin liitteessä III oleva rakennetta koskeva malli):

- *lulun (yksilöllinen) tunnistenumero*
- *valmistajan tai hänen valtuutetun edustajansa nimi ja osoite*
- *seuraava lausuma: "Tämä vaatimustenmukaisuusvakuutus on annettu valmistajan yksinomaisella vastuulla"*
- *vakuutuksen kohde (ja sitä esittävä värillinen kuva)*
- *viittaus niihin asiaankuuluviin yhdenmukaistettuihin standardeihin, joita on käytetty, tai viittaus eritelmiin, joiden perusteella vaatimustenmukaisuusvakuutus on annettu*
- *(tarvittaessa) seuraava lausunto: "Ilmoitettu laitos... (nimi, numero) ... suoritti ... (suoritetun toimenpiteen kuvaus) ... ja antoi todistuksen: ..."*
- *lisätietoja, kuten päivämäärä, paikka, valmistajan allekirjoitus ja allekirjoittaneen tehtävä.*

On syytä huomata, että myös maahantuojan on säilytettävä jäljennös valmistajan EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta kymmenen (10) vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille.

Annettu EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus voi koskea useita leluja, edellyttäen että edellä mainitut vaatimukset täyttyvät, mutta jos muutoksia tarvitaan, vakuutusta on päivitettävä jatkuvasti.

LISÄTIETOJA

<http://ec.europa.eu/enterprise/toys>

YHTEYDENOTOT

INTL-REG-AGREEMENTS-TOYS@ec.europa.eu

TOY INDUSTRY OF EUROPE
Boulevard de Waterloo 36
1000 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
<http://www.tietoy.org>

YRITYS- JA TEOLLISUUSTOIMINNAN PÄÄOSASTO
Rue Belliard 100
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
http://ec.europa.eu/enterprise/index_fi.htm

Directorate-General for Enterprise and Industry

WE MEAN BUSINESS

Design: P4, unit: DG ENTR
Photos: Andrey Kostev

Tämä tietosivu vastaa sivun laatijoiden käsitystä *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* 30. kesäkuuta 2009 julkaistusta leluturvallisuudirektiivistä 2009, ja sen tarkoituksena on ainoastaan nostaa yleisellä tasolla esiin direktiivin tiettyjä säännöksiä.

ISBN 978-92-79-16876-5

9 789279 168765

Julkaisuosto